

FILATELIST št. 26

Glasilo Filatelističnega društva Idrija

26. maj 2013



VSEBINA

<i>PREDSEDNIKOV NAGOVOR</i>	- Franci Jereb	3
<i>RASTLINE BOTANIČNEGA VRTA</i>	- Jože Bavcon	7
<i>ZLATI KAMEN 2012</i>	- Bojan Sever	10
<i>OBLIKOVANJE FILAT. IZDAJ ZLATI KAMEN</i>	- Dado Andder	11
<i>FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE</i>	- Dado Andder	12
<i>DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE</i>	- Nikolaj Jereb	13
<i>POBRATENJE IDRIJE Z LEPOGLAVO</i>	- Silvester Bajc	16
<i>DEDIŠČINA ŽIVEGA SREBRA. ALMADEN IN IDRIJA</i>	- Ivana Leskovec	18
<i>FD IDRIJA PONOVRNO DOBILO PRIZNANJE</i>	- Franci Jereb	21
<i>VOJKO REJC DOBIL PRIZNANJE...</i>	- Franci Jereb	22
<i>FILATELISTIČNA OBELEŽJA FD IDRIJA</i>	- Ljubo Ukmar	24
<i>FILAPOŠTA TRETJIČ</i>	- N. Jereb, F. Jereb	27
<i>NAŠE ZBIRKE PRIPOVEDUJEJO</i>	- Vojko Rejc	32
<i>ZBIRANJE ZNAMK LAHKO PRIPELJE...</i>	- Nikolaj Jereb	41
<i>FILATELIJA V VRTCU</i>	- Gordana Žagar	42
<i>FILATELISTIČNA KARIKATURA</i>	- Silvester Bajc	44
<i>ZAPISANO OSTANE</i>	- N. Jereb, L. Ukmar	45
<i>V spomin - RAJKO SIMONIČ</i>	- Peter Lapajne	47
<i>V spomin - LEOPOLD KOGOJ</i>	- Janez Kavčič	48
<i>V spomin - JANEZ PIRC</i>	- Franci Jereb	50

FILATELIST je glasilo Filatelističnega društva Idrija, p. p. 111, 5280 Idrija.

Izhaja vsaj enkrat letno v nakladi 100 izvodov.

Mnenja avtorjev člankov so neodvisna od stališč upravnega odbora FD Idrija.

Odgovorni urednik: Franci Jereb. Tehnični urednik: Ljubo Ukmar.

Lektor: Janez Kavčič. Tisk: Ljubo Ukmar.

PREDSEDNIKOV NAGOVOR

Franci Jereb



Leto 2012 je krepko za nami. Koliko sredstev je bilo komu od vas, drage članice in člani, na razpolago za nove zbiralske zaklade, ne vem. Društvena dejavnost pa je v preteklem letu vsekakor porasla na dvojno vsakoletno raven. Že planirali smo precej, celo izpustili nekaj iz plana, a dogodkov vrednih filatelističnega odziva se je v letu 2012 nabralo toliko, da smo na koncu leta ocenjevali uspešnost svojih devet novih izdelkov iz šestih filatelističnih spominskih izdaj, če tu ne štejem glasila *Filatelista*, ki je bil naš 10. izdelek. Običajno pa jih je bilo na leto le pet.

Odborniki niti v svojem navdušenem zagonu pri načrtovanju in ustvarjanju, niti pri ocenjevanju uspeha po posamezni izdaji, nismo nikoli povsem enakega mnenja kaj je popolneje uspelo, upoštevajoč likovno privlačnost izdelka, njeno filatelistično in zgodovinsko korektnost, njeno sprejetost med ciljno publiko in seveda tudi na finančno nevtralnost projekta do društva. Ob nekaterih izdajah smo lahko ponosni na to, da smo res zadeli žebelj na glavo, da je obležje odmevalo pri ljudeh, ki spremljajo naše delo. Ti kriteriji se vedno različno prepletajo v naših mislih, ko ustvarjamo top liste izdaj, v katere smo vložili svoje ideje, čas, delo in živce, ko so se škripaje zadnji hip iztekali roki oblikovanja, tiska in pridobivanja sredstev. Hitro pa, hvala Bogu, pozabimo svoje skrbi ob pripravah: usklajevanje rokov likovnega ustvarjalca, tiskarne, financ in raznih drugih podrobnosti je pogosto nemogoče. Ob tem pa nam po živcih plešejo še v začetku spregledane napakice, nedoslednosti in nerodnosti, ki se prikažejo na izdelku šele ob opremljanju kuvert ali razglednic dan ali dva pred uradnim izidom. Trudimo se ostati stoični glede teh zadev in upati, da se vsakokrat kaj naučimo za naslednjič. Za ilustracijo naj navedem en primer takega »kiksa«, o nekaterih drugih je bolje molčati: na izdaji o pobratenju Lepoglave z Idrijo smo samega boga Merkurja v domačem grbu oblekli v srajco in hlače napačne barve in mestne krone nismo primerno obarvali. Upam, da nam ne bodo meščani zamerili. Nam se ne bo več zgodilo. Priporočamo pa tudi Občini, da vnese nov grb v Wikipedijo in da o njem obvesti slovenske heraldične avtoritete, ki grb na spletu še vedno predstavljajo po starem. Imam hecno dodatno vprašanje za resen predlog: A bi Merkurja zeblo, če bi bil na novih avtomobilskih tablicah brez rumenih rokavov in hlačnic, vsaj od druge obletnice sprejetja sklepa o obvezni rabi nove oblike. Prva je namreč že mimo.

Naša društvena dejavnost, če ne štejem rednih nedeljskih srečanj ob zanimivih in prijetnih razgovorih o zbirateljskih tematikah, ni tisti hobi, ki filatelistu pogosto omogoča, da kot maček zadovoljno prede doma ob svoji izpopolnjeni zbirki. Tudi ni to nikakršna profita dejavnost, saj nimamo svojih sejmov. Na tiste, ki se jih udeležujemo skupaj, pa hodimo le kot opazovalci in strastni komentatorji ter kot individualni kupci v okviru globine posameznikovega žepa. Kaka menjava se še zgodi, a prodaja svojih zakladov praktično nihče ne. Vsak dedič po pokojnem filatelistu bi znal povedati, da je podedovana zbirka zaklad le dokler je ne poskusiš prodati, saj ti zanjo nihče noče plačati niti petino tistega, kar po raziskavi katalogov meniš, da je njena cena. Prodaja po delih lahko nanese malo več, a zahteva veliko čakanja in vloženega truda. Tudi plačil in potnih stroškov za društveno dejavnost nihče od članov in odbornikov ne prejema.

Društvena dejavnost je aktivni napor in več ali manj planiran znaten vložek časa, za katerega včasih marsikdo od nas ni navdušen prav na dan, ko ga je treba izvesti, vendar nas sproženi tok projekta vleče ravno pravi hip skozi delovne faze, čeprav se rojeva le »drobnarija«. Še sreča, da nas je aktivnih nekaj več kot v drugih društvih. Vsem udeleženiim pri tem se ob koncu prvega mandata kot predsednik društva iskreno zahvaljujem za narejeno. V prepričanju, da je to prava stvar, nas vse skupaj spodbujam:

Nadaljujmo vsako leto najti prave ideje kaj in koga je vredno promovirati tudi s filatelistično izdajo, izbirajmo ustrezen način predstavitve in veliko, res veliko časa, iznajdljivosti, volje in živcev vseh posvetimo izvedbi načrtovanega. Kak pozitiven odmev na to delo nam bo ogrel dušo za delo v prihajajočih letih.

Leto 2012 smo začeli s cvetjem. Dolgo planirana serija cvetja ljubljanskega Botaničnega vrta je dobila zeleno luč ustreznega odbora Pošte Slovenije za izdajo priložnostne serije. Dober predlog direktorja tega vrta, cerkljanskega rojaka dr. Jožeta Bavconca, bi moral biti uresničen že ob dvestoletnici odkar je Franc Hladnik iz Gase v Idriji zasadil botanični vrt ob Gruberjevem prekopu, a potreben je bil še pravi zven lobistične strune, da so znamke pomladi 2012 res izšle. Botanični vrt je, kot rečeno, že sam tesno povezan z ljudmi naših krajev, pa še vsaj 3 rastline od štirih v izdaji imajo močno navezavo na Idrijo. Jeglič se po našem mestu celo imenuje. Zato je naš akademski slikar Rafko Terpin, ki po vseh bregovih Idrijskega in Cerkljanskega s srcem sledi vsaki roži, za dan izdaje pripravil 4 ekskluzivne umetniške risbe tega cvetja, mi pa smo jih dali natisniti na razglednice in le-te opremili v stilu maksimum kart z novo izdanimi slovenskimi poštnimi znamkami in s priložnostnim poštnim žigom idrijske pošte, ki ga je zasnoval isti umetnik. Nas so razglednice navdušile, pa tudi v Botaničnem vrtu, Idriji in med slovensko filatelistično javnostjo so pritegnile pozornost. Dovolili so mi jih slikovno in besedno predstaviti na uradni promocijski slovesnosti v Botaničnem vrtu.

Pomlad smo nadaljevali z bogatim biltenom Filatelist in jo junija zaključili s tradicionalnima izdajama ob Festivalu idrijske čipke in za počastitev občinskega praznika. Obe izdaji nam je oblikoval med nami že preizkušen likovni sodelavec Dado Andder. Glede čipk je po toliko izdajah že težko biti originalen. Pa je le izbral novost, res modemo, z »Zlato nitjo« nagrajeno čipko Tine Koder Grajzar. Ob dnevu sv. Ahacija, ko praznujemo, pa smo promovirali nagrado Zlati kamen, ki jo je naša Občina prejela kot razvojno najbolj prodorna slovenska občina. In to kot prva po ustanovitvi te državne nagrade. Predstavili smo ti izdaji v okviru dogajanj na Festivalu.

Idrijsko rudarjenje je s poletjem končno prejelo svetovno priznanje v 310 let stari nekdanji ruski prestolnici ob izlivu reke Neve v Finski zaliv z uvrstitvijo na listo Unescove svetovne dediščine. Obeležitev dolgo pričakanega priznanja pa nam je povzročila nekaj logističnih težav s tem, da ne datum njegove uveljavitve ne datum njegove podelitve nista bila vnaprej znana. To je bil eden od razlogov za naročilo ilustriranega poštnega žiga s spremenljivim datumom za idrijsko pošto, ki ga bo še vsaj desetletje lahko uporabil kdor ga bo želel, da tudi ta del idrijske slave ponese v svet. Kolegi filatelisti, stopite vendar s svojimi pismi ob vsaki priliki do ene izmed naših poštnih prijateljc in jo poprosite za ta žig. Pa še druge navdušujte za to. Likovno ustvarjanje v zvezi s promocijo naše dediščine je s svojimi vizijami idrijske simbolike prevzel Nande Rupnik. Jeseni smo v okviru vseslovenskega praznovanja zgodovinske dediščine praznični teden začeli v Idriji tudi z našo maksimum karto, predstavljajočo rudarja in rudo na osebni poštni znamki in s spominskim poštnim žigom, na katerem napis zavija v spiralo amonita, fosila našega podzemlja. Polletje proslavljanja dediščine smo zaključili z »UNESCO izdajo« decembra, ko je predstavnica Unesca v Idriji slovesno izročila veleposlanici Španije in vladnemu ministru Slovenije ter županoma Almadena in Idrije dokument o vpisu živorebrove dediščine teh dveh največjih evropskih rudnikov tekoče kovine na Svetovno listo dediščine. Pri tej izdaji smo lahko uporabili za ta namen vseskozi predviden ilustrirani poštni žig.

Časovno sredi dediščinskega dogajanja nismo mogli prezreti še enega dogodka, ki mu botruje klekljanje: pobratenja Idrije z mestom Lepoglava na Hrvaškem, čipkarskim centrom tik pod mejo s Slovenijo, ki je uspel nedavno skupaj s Pagom vpisati dediščino klekljanja na Hrvaškem na Unescovo Svetovno listo. Filatelistični društvi v Varaždinu in Idriji sta pripravili vsako svojo, vendar podobno likovno opremljeno spominsko kuverto s posebnim poštnim žigom in mi tudi z osebno pošto znamko na pobratimsko klekljarsko temo. Oblikovali smo to izdajo odborniki kar sami. Pobratenje je bilo proglašeno na slovesni seji mestnega sveta v Lepoglavi. Imel sem čast, da sem bil tudi osebno prisoten ob uradni delegaciji Občine Idrija in to prav na decembrski večer, ko nas je sedanja zima prvič bogato obsula s snegom. Dovolili so nam kratko predstavitev izdaje.

Filatelistična zveza Slovenije je v letu 2012 zamenjala sestav svojega odbora. V Izvršni odbor je bil izvoljen naš član Srečko Kogoj. Našemu marljivemu, natančnemu in nad srebrno kozjo bradico stalno prisrčno nasmejanemu gospodarju Vojkotu pa je FZS polepšala odhod v pokoj s Priznanjem Lovrenca Koširja za življenjsko delo na področju slovenske filatelije, kar je nedvomno zaslužil po vedenju vseh naših filatelistov. Iskrene čestitke, Vojko! S svojim delom si obogatil sebe in nas vse v srcu, za žep in usta pa to delo ni nič prineslo in si družini moral zaslužiti na kolenih drugje.

V letu 2012 smo se na pokopališču poslovili od dveh naših članov: od častnega člana Poldeta, ki je desetletja kljuboval hudim zdravstvenim težavam z veliko rekreacijsko in filatelistično aktivnostjo in od legendarnega tabornika Rajka, ki mu je je huda bolezen preprečila predstavitev že praktično izdelane zbirke na temo ogroženih živalskih vrst sveta. Začetek leta 2013 pa nas je osiromašil še za častnega člana Jankota, tik preden je dočakal sto let. Radi se jih bomo spominjali. Niso nam bili le filatelistični vzor.

Obiskovali smo sejme in razstave, vsaj Collecto in Veronafil v večjem številu. O vseh tu nakazanih temah in o tretjem tradicionalnem sprostitevem druženju filatelistov (v glavnem moške sorte) in poštnih delavcev (večinoma dam) na jesenskem pikniku na Pšenku pa pišemo na naslednjih straneh, poleg obilice drugih zanimivosti.

Vsem članom društva še enkrat hvala za vse, kar ste v tem štiri in pol letnem mandatu mojega predsedovanja prostovoljno naredili ob posebnih društvenih projektih. Hvala vašim svojcem, ki so večkrat priskočili na pomoč. Hvala vsem likovnikom, oblikovalcem, tiskarjem, medijskim poročevalcem. Hvala zunanjim sodelavcem drugih društev ali ustanov, ki ste nam omogočili delo na tak ali drugačen način. Tu izstopajo: Občina Idrija, Mestni muzej Idrija, ICRA, Gimnazija Jurija Vege in RŽS. Izpostaviti velja tudi zgledno sodelovanje z Društvom zbiralcev Ajdovščina – Nova Gorica. Seveda posebej hvala vsem, ki ste naše delo podprli s financami. Dobro smo se počutili v severnem vetru naše občine.

Za občni zbor smo pripravili tudi načrt dela in izdaj v letu 2013. Pokloniti se nameravamo dosežkom naših prednikov in sedanjim naporom občanov za bogatejšo življenje. Pa to že presega časovni okvir tega zapisa.

Izvoliti moramo nov odbor društva, a kakih večjih sprememb ne načrtujemo, razen če želi kdo prevzeti mojo funkcijo, ker skoraj edini od večletnih članov še nisem upokojen.

RASTLINE BOTANIČNEGA VRTA LJUBLJANA

Jože Bavcon, direktor Botaničnega vrta Ljubljana

Mnoge rastline so svoj drugi dom našle v Botaničnem vrtu v Ljubljani, kjer rastejo že od leta 1810. Fran Hladnik, idrijski rojak, ustanovitelj Botaničnega vrta v Ljubljani, je imel že po dveh letih v vrtu zasajenih 766 vrst, o čemer priča seznam rastlin iz leta 1812. Rastlin, ki so predstavljene na slovenskih poštah v letu 2012, ob ustanovitvi vrta tam še ni bilo, so pa vsaj tri od teh štirih povezane z Idrijo preko botanikov, ki so jih opisovali ali jim »posodili« ime. Ena pa je celo svoje slovensko ime dobila po mestu. Na Idrijskem te tri rastline bogato uspevajo.

Hladnikov volčič



Kranjska bunika ali kranjski volčič (*Scopolia carniolica*) je že dolgo poznana vrsta. Rastlina spomladi v vijoličnih tonih zacveti v bukovih gozdovih. Čeprav sprva majhna rastlina, se zelo hitro razvije v zelo bujno zelišče, ki svoje kinaste rjave cvetove spusti pod listje.

V naš botanični svet je rastlina prišla z Idrijskega, kjer jo je opisoval že skoraj stoletje prej tedanji prvi idrijski zdravnik Johannes Antonius Scopoli (1723–1788). Pred njim je to rastlino poznal že Mathioli (1500–1577). Semena rastline je Scopoli tako kot svoje delo o kranjski flori (*»Flora Carniolica«* iz leta 1760) poslal tudi slavnemu švedskemu

botaniku Carlu von Linnéju. Linné je omenjeno rastlino Scopoliju na čast poimenoval *Hyoscyamus scopolia*. Dunajski botanik Nicolaus Joseph von Jacquin pa je leta 1764 na čast Scopoliju uvedel povsem nov rod *Scopolia*. V drugi izdaji *Flora Carniolica* (1772) jo je tudi Scopoli že uvrstil pod tem imenom. Ime se je do danes le malenkostno spremenilo v *Scopolia carniolica*, v našem primeru z dodatnim imenom.

Endemična različica te rastline z zelenkasto rumeno obarvanimi cvetovi (*Scopolia carniolica* f. *hladnikiana*) je povezana z Idrijo tako preko Scopolija kot preko njenega rojaka Frana Hladnika, ki jo je leta 1819 našel v okolici

Turjaka. Hladnikov naslednik v Botaničnem vrtu v Ljubljani, Ivan Nepomuk Biatzovsky, kot tudi Hladnikov učenec in vrtnar Fleischmann, sta to varieteto poimenovala po njem. Nekaj novih nahajališč so našli tudi v drugih delih Slovenije.

Idrijski jeglič



Idrijski jeglič je prava posebnost zelo ozkega območja v zahodni Sloveniji. Kjer skupaj rasteta kranjski jeglič (*Primula camiolica*) in avrikelj (*Primula auricula*), se pojavlja kot zelo redek endemičen križanec, imenovan idrijski jeglič (*Primula x venusta*). Križanci nastajajo le tam, kjer razdalja med primerki obeh vrst ni večja od 50 metrov. Jeglič se med seboj razmeroma radi križajo, pa vendar je kar nekaj ovir. Samooprašitev rastline je preprečena z dolgovratimi in kratkovratnimi cvetovi, z velikostjo pelodnih zrn. Pri nastanku križanca je ovira tudi v samem času cvetenja. Avrikelj zacveti nekoliko prej kot kranjski jeglič in le če je število primerkov –

bolje rečeno populacija rastlin – dovolj veliko, dobimo nekaj zapoznelih primerkov avriklja in prav tako nekaj zelo zgodnjih primerkov kranjskega jegliča ali, če so vremenske razmere morda take, da se cvetenji dokaj ujemata, kar se na nekaj let tudi lahko zgodi. Če opraševalci prenesejo cvetni prah z ene vrste na drugo, potem je možnost za uspeh večja. Križanci so res običajno neplodni, najdemo pa njihovih cvetove ozaljšane s široko barvno paletto, od belkaste do vijolične ali mesne barve.

Fleischmannov rebrinec

Fleischmannov rebrinec (*Pastinaca sativa* var. *fleischmanni*) je naš endemit, ki ga v naravnem okolju ne najdemo več. Zato je prava dragocnost Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani. Ravnatelj vrta Franc Hladnik je s poimenovanjem rastline izkazal čast svojemu sodelavcu, vrtnarju Andreju Fleischmannu (1804–1867), ki jo je našel na Ljubljanskem gradu, kjer je rasla med leti 1819 in 1840. V vsej botanični strokovni literaturi navajajo kot edino rastišče zanj prav ljub-



ljanski botanični vrt. Rastlina je dvoletnica. Prvo leto tvori le rozeto z dvakrat pernato deljenimi listi, drugo leto pa požene iz te rozete, ki izrašča iz dolge in odebeljene korenine – korena, do en meter visoko steblo, robato, poraslo s kratkimi štrlečimi dlakami. Veliki kobuli so rumene barve, sestavljeni iz mnogo drobnih cvetov.

Navadni rebrinec (*Pastinaca sativa*) je ena izmed najpogostejših travniških rastlin, ki v otavi cveti po mnogih travnikih in ob poljskih poteh. Fleischmannov rebrinec pa je posebnost, ki se od navadnega loči po dvojno pernatih listih, po obliki in nazobčanosti listov in delno še po njihovi temnejši zeleni barvi. Našli niso nobenega rastišča razen že omenjenega na ljubljanskem grajskem hribu.

Hladnikov grintavec

Hladnik je doma nabrane rastline pošiljal svojim botaničnim prijateljem, med njimi Hostu, zdravniku presvitlega cesarja Franca I, na Dunaj. Neznano vrsto grintavca iz Polhograjskih Dolomitov je omenjeni poimenoval po pošiljatelju: Hladnikov grintavec (*Scabiosa hladnikiana*).

Grintavcev je obilo vrst preko Evrope pa tja do Japonske in na jug do Južne Afrike. Razlike med različnimi vrstami so majhne in že kar dobro raziskane do genetskih podrobnosti. V njihovem poimenovanju pa trenutno vlada kar nekaj zmede. Tudi našo predstavljeno varianto ponekod imenujejo z drugimi imeni.



ZLATI KAMEN 2012

Bojan Sever, župan Občine Idrija

Nagrada Zlati kamen je orodje za spodbujanje dobrega razvoja na ravni lokalne samouprave in se podeljuje razvojno najbolj prodorni občini, tisti, ki zaradi svoje razvojne, v prihodnost in v dobro vseh občanov usmerjene dejavnosti, pomeni primer dobre prakse in zgled za ostale. Zlati kamen meri na tisto, čemur so lokalne skupnosti namenjene - zagotavljanju pogojev za dobro življenje.

Prvič je bila nagrada podeljena leta 2012 in pripadla je Občini Idrija, saj je strokovni svet ocenil, da so naši inovativni pristopi k reševanju aktualnih problemov kot primer dobre prakse lahko zgled ostalim občinam. Prav izmenjava primerov dobrih praks, spodbujanje inovativnosti in iskanje novih, izvirnih idej, je osnovni namen nagrade Zlati kamen.

Veseli smo, da je Občina Idrija prva, ki se s to nagrado ponaša, saj pomeni priznanje našim prizadevanjem in nas poleg še ostalih nazivov, ki smo jih v zadnjem času prejeli (Alpsko mesto leta 2011, razglasitev za evropsko destinacijo odličnosti - EDEN, uvrstitev naše rudarske dediščine na seznam UNESCO), utrjuje v prepričanju, da smo naše cilje in aktivnosti za njihovo uresničitev zastavili prav. Obenem pa so seveda vsa ta priznanja obveza, da ne zasipimo na lovorikah, pač pa še naprej z inovativnimi razvojnimi pristopi delujemo v smeri izboljšanja kvalitete bivanja v naši občini in ostajamo dober zgled drugim.

Idrija se je uvrstila na prvo mesto med šestimi občinami, ki so prišle v finale izbora za razvojno najbolj prodorno občino. Drugo mesto je osvojila občina Šentrupert in tretje Šempeter Vrtojba. V finale so se uvrstile še občine Radlje ob Dravi, Solčava in Škofja Loka.



Podelitev / sprejem nagrade Zlati kamen 2012.
Brdo pri Kranju, 13.3.2012.

OBLIKOVANJE FILATELISTIČNIH IZDAJ ZLATI KAMEN 2012

Dado Andder

Elementi zajeti v oblikovanju: logotip Zlati kamen, Merkur, idrijska zastava, napisi.

Osnovna zamisel je prikaz večplastnosti nagrade Zlati kamen. Sliko sestavljajo barve idrijske zastave, le-te so sestavljene iz posameznih plasti, navideznih dokumentov, kar ponazarja metodologijo vrednotenja v lokalni samoupravi.

V srednjem zlatorumenem pasu, progji, tečejo Merkurji in prvi s prstom pokaže na nagrado.

V ozadju se pojavi napis Zlati kamen, beseda kamen pa je razdeljena na k-amen, ker pač tako rečemo na koncu – amen.

V žigu se prav tako pojavijo Merkurji tekači, ki so (razen srednjega) zmeščani z rastrom znaka Zlati kamen.

FD Idrija je nagrado Zlati kamen, ki jo je prejela Občina Idrija, obeležila s spominsko ovojnico (FD Idrija št. 94), osebno znamko in priložnostnim poštnim žigom.



FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE 2012

Dado Andder

Avtorske idrijske čipke Tine Koder Grajzar nastajajo kot unikati. Na znamki je prikazana fotografija ogrlice in sporočilo avtorice: »Čipka je kot šepet – lahko ga slišiš, da pa bi zares razumel, moraš priti bliže.«

Ker motiv znamke ne more priti bliže, je oblikovalec približevanje čipki izrazil s povečavo detalja, razumevanje pa z risbo detalja. Motiv je izveden v več plasteh, kakor je večplasten razvoj od cenjene tradicionalne do moderne čipke, ki je dostojna ravni najvišjih svetovnih dostojanstvenikov.

Osnovna ideja: večplastnost.

Elementi: fotografija moderne idrijske čipke – ogrlica, idejna risba za zasnovano, povečava detalja, napis.

Razlagi oblikovalca dodajamo, da je FD Idrija 31. festival obeležilo s spominjsko ovojnico (FD Idrija št. 93), osebno znamko in priložnostnim poštним žigom.



DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE V IDRIJI

Izkušnja dediščine

Nikolaj Jereb

V letu 2012 so se tradicionalni Dnevi evropske kulturne dediščine z aktualno temo – izkušnja dediščine, začeli v Idriji. To je visoko priznanje mestu, saj štejejo Dnevi za najbolj razpoznaven dogodek pod pokroviteljstvom Sveta Evrope in Evropske komisije na področju kulture. Aktivno je vključenih okrog 50 držav, 6.000 mest in kakih 30.000 kulturnih spomenikov. Našemu najstarejšemu rudarskemu mestu Idriji je bila ta čast povsem upravičeno izkazana

Zapisano je bilo, da Idrija tako rekoč poseebja izkušnjo dediščine. Vrednote, ki jih ta predstavlja za današnji čas in za bodočnost, so bile v Idriji skladno z možnostmi vedno spoštovane. Predvsem »knapi« so gojili poseben odnos do tradicije in jo prenašali iz roda v rod. Idrijčani so se navezali nanjo ter kulturno in tehniško zapuščino svojega mesta cenili kot dragoceno doto svojih prednikov, ki so jo s težkim delom in mnogoterimi ljubiteljskimi dejavnostmi stoletja ustvarjali. V zadnjih desetletjih, denimo od 500. obletnice rudnika in mesta dalje, je ohranjanje materialne in nesnovne zapuščine več kot pol tisočletnega rudarjenja začelo dobivati vidno vlogo v razvojnih programih mesta. Kasneje je to preraslo v zahteven mednarodni projekt s ciljem priznanja te dediščine za svetovno vrednoto in vpis na Listo Unesca.

Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine pri Unescu deluje od leta 1972. Unesco pomaga promovirati naravno in kulturno dediščino iz seznama, obveznosti varovanja in ohranjanja dediščine pa so skrb posameznih držav. Unesco le nadzoruje izvajanje teh obveznosti. Slovenija je članica Unesca od leta 1992 dalje. Na prestižnem seznamu Unesca sta bili doslej vpisani dve znamenitosti iz Slovenije: Škocjanske jame (1986) in Ljubljansko barje, kot sestavni del vpisa Prazgodovinska kolišča okoli Alp (2011).

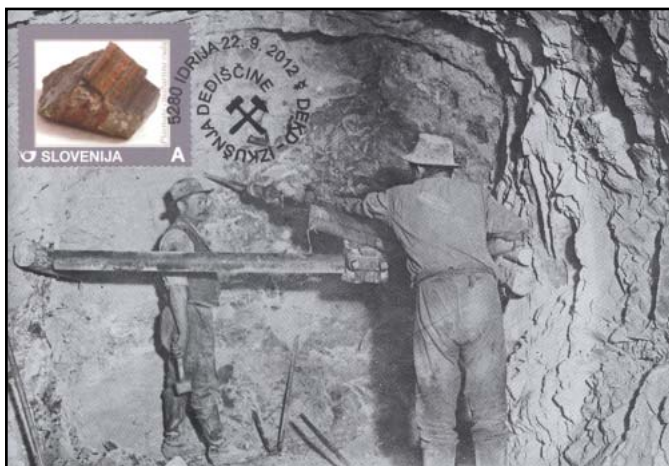
Občina Idrija, RŽS in Mestni muzej Idrija so si že od leta 1994 dalje prizadevali za mednarodno priznanje idrijske živosrebrove dediščine. Leta 2007 se je oblikoval mednarodni projekt Camino Real – Kraljeva pot živega srebra in srebra za vpis na listo Unesca. Vključeni so bili Almaden (Španija), Huancavelica (Peru), San Luis Potosi (Mehika) in Idrija. Sodelovanje je najprej opustil Peru, nato je odstopila še Mehika. Almaden in Idrija sta z odlično pripravljenim dosjedom dediščine živega srebra končno uspela. Dne 30. junija 2012 je bila Dediščina živega srebra skupaj s španskim rudarskim mestom Almaden vpisana na Seznam svetovne dediščine Unesca.

Organizator na nivoju države Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije je prav zato izbral Idrijo, da slovesno začne vsakoletne vseevropske akcije, ki že od leta 1984 povezujejo zavode za varstvo kulturne dediščine, muzeje, arhive, vzgojne in izobraževalne ustanove ter turistične organizacije in posameznike, da čim širši javnosti predstavijo dediščino in jo z raznovrstnimi prireditvami seznanjajo ter opozarjajo o nujnosti njenega varovanja.

Dnevi evropske kulturne dediščine so potekali od 22. do 29. septembra 2012. Uradno so se začeli na gradu Gewerkenegg z razstavo Idrija – zibelka naravoslovja. Slovesno otvoritev sta pospremila župan Bojan Sever in častna gostja dr. Jelka Pirkovič, generalna direktorica Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Zanimivosti so se dogajale ves teden. Izkušnjo dediščine so oživljale številne skupine in posamezniki s pesmijo, glasbo, igrami, kuhanjem smukavca, žlikrofov, klekljanjem itd. Vrstile so se predstavitev zgodovine rudnika, spust v rudnik s »šalo« po jašku Frančiške. Omeniti velja predstavitev knjige Minerali živosrebovega rudišča v Idriji, avtorja dr. Aleksandra Rečnika, ki je nosilec nacionalnega projekta Raziskave in ohranjanje naravnih vrednot s področja mineralogije v Sloveniji. Pri tem je sodeloval tudi Rudnik živega srebra Idrija s članoma projektne skupine Bojanom Režunom in Martino Peljhan. Knjigo odlikujejo čudovite fotografije cinabaritnih kristalov iz idrijskega podzemlja.

Razstava Idrija – zibelka naravoslovja je prikazala izbrane predmete iz geološke dediščine in biotske raznovrstnosti, poimenovane po Idriji in idrijskih naravoslovcih. Zaradi znamenitega rudnika živega srebra so se v Idriji vrstili številni evropsko priznani strokovnjaki, ki so poleg rednega dela raziskovali živo in neživo naravo ne le na idrijskem, temveč tudi na širšem območju Kranjske. Nastala je v sodelovanju med Rudnikom živega srebra Idrija, Mestnim muzejem Idrija in Prirodoslovnim muzejem Slovenije.

Razstavo si je bila zamislila že leto poprej geologinja Martina Peljhan. Skupaj z njo je Filatelistično društvo Idrija načrtovalo obeležitev tega dogodka s priložnostnim poštnim žigom in osebno poštno znamko. Ta naj bi prikazovala fosil amonit, saj ima Idrija tudi med njimi svojega predstavnika - *Tirolites idrianus*. Z odločitvijo, da se Dnevi evropske kulturne dediščine slovesno začnejo v Idriji, je filatelistično obeležje preraslo v zaznamovanje teh dogodkov z maksimum karto. Priložnostni poštni žig je simbolično polžasto oblikovan in opozarja na fosilno bogastvo, osebna poštna znamka predstavlja znamenito plastnato cinabaritno rudo iz rudnega telesa »skonca plasti«, maksimum karta pa prikazuje dva rudarja pri odkopavanju rude po fotografiji iz začetka 20. stoletja, ki jo hrani Mestni muzej Idrija. Obeležje je oblikoval domačin Nande Rupnik.



Filatelistično društvo Idrija se je v te praznične dneve vključilo še s tematsko filatelistično razstavo. Več kot dvajset let si šteje za prednostno nalogo oživljanje in ohranjanje celotne idrijske dediščine. In to na poseben način. Poštne znamke ter druge poštno vrednotnice ter priložnostni poštni

žigi, so tisti popotniki, ki krožijo po vsem svetu in s svojimi podobami pripovedujejo o naših znamenitostih. Doslej je izšlo 21 rednih in 5 priložnostnih poštne znamke z »idrijsko tematiko«. Društvo samo pa je s spominskimi izdajami zaznamovalo objekte tehniške in kulturne dediščine, zaslužne osebnosti iz idrijske zgodovine ter njene naravne znamenitosti. Nabralo se jih je že kar 97!

Filatelistična razstava, ki sta jo pripravila Vojko Rejc in Nikolaj Jereb, je ponudila izbor društvenih izdaj, začevši z maksimum karto, posvečeno prav odprtju Dnevov evropske kulturne dediščine. Sledila so poštno-filatelistična obeležja idrijskega rudnika, živosrebrove rude cinabarita, zgodovinskih objektov ter znamenitih naravoslovcev, ki so delovali v Idriji. Predstavljeni so bili Balthasar Hacquet, rudniški kirurg in vsestranski naravoslovec, F. Anton Steinberg, politehnik, direktor idrijskega rudnika, M. Vincenc Lipold, oče slovenske geologije, Jožef Mrak, oče »slovenskih piramid«, J. A. Scopoli, sloviti botanik, ki si je dopisoval s Carlom Linnéjem, Henrik Freyer, farmacevt, botanik in zoolog, spremljevalec saškega kralja Friderika Avgusta II. na botaničnih poteh po Kranjski, Frančišek Hladnik, ustanovitelj Botaničnega vrta v Ljubljani, monsinjor, dekan Mihael Arko, pisec Zgodovine Idrije itd. Na ogled so bile tudi poštno znamke podobami rastlin, ki so poimenovane po idrijskih botanikih ter druge zanimivosti. Razstava je bila v recepciji gradu Gewerkenegg od 22. do 30. septembra 2012.

Organizatorji Dnevov evropske kulturne dediščine so izdali posebno brošuro s programom dogodkov, ki so se odvijali od 22. do 29. septembra 2012 v Idriji. V njej je tudi informacija o filatelistični razstavi in maksimum karti. Žal brez obvestila, da je možno poštno pošiljke na idrijski pošti žigosati s priložnostnim žigom ves čas trajanja Dnevov evropske kulturne dediščine.

POBRATENJE MEST IDRIJA – LEPOGLAVA

Silvester Bajc

V decembru 2012 sta mesti Lepoglava in Idrija podpisali listino o pobratenuju mest. Idrija je na področju rudarstva že pobratena z mestom Aumetz v Franciji in samo vprašanje časa je bilo, kdaj se bo to zgodilo tudi v povezovanju na čipkarskem področju.

Lepoglava že od leta 1997 prireja vsako leto, po vzoru Idrije, festival čipke. Tu se srečujejo klekljarice iz vseh delov Evrope, kjer je doma čipka. Ob tej priložnosti nadvse aktivno društvo zbirateljev iz Varaždina vsako leto pospremi ta dogodek s spominsko kuverto in priložnostnim poštnim žigom.

Ob dogodku pobratenja je med Varaždinskim klubom kolekcionara in Filatelističnim društvom Idrija prišlo do dogovora za skupno izdajo obeležja v obliki dotiska kuverte in priložnostnega žiga.

O Idriji je bilo že veliko napisanega in tokrat samo par besed o Lepoglavi. Prvi zapisi o mestu Lepoglavi segajo že v davno leto 1399. Samo leto kasneje je bil na področju današnjega mesta ustanovljen samostan puščavnika sv. Petra. Tako se prične obdobje » pavlinov«, ki traja vse do l. 1768, ko Josip II. ukine pavlinski red in patre prežene iz Lepoglave.

Za časa bivanja pavlinov na tem območju je Lepoglava doživela poln razcvet. Že 1582. so tu ustanovili prvo javno gimnazijo na področju Hrvatske. Leta 1656 tu pričnejo s študijem filozofije, kasneje tudi teologije. 1674. leta dobijo pavlini pravico podeljevanja doktoratov in domnevajo, da je bilo tu podeljenih okrog 75 nazivov doktorja.

Po pregnanstvu reda pavlinov so samostan l.1854 preuredili v zapor. Tu so določen čas »prebivali« Josip Broz, Moša Pijade, Alojzije Stepinac, Franjo Tuđman. Kaznilnica delno obratuje še danes. Obe mesti, Idrija in Lepoglava, se ponašata z izdelavo čipk.

Domnevajo, da so tudi čipko v te kraje prinesli patri in so jo prebivalci Lepoglave in okolice vzeli za svojo. Poln razcvet doživi lepoglavska čipka ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Nemalo zaslug za to imata gospa Zlata pl. Šufflay, ki je organizirala tečaje klekljanja in gospa Danica Brossler, katere papirci so še danes iskani in prepoznavni.

Lepoglavska čipka je bila v tistem času poznana po celem svetu in je na svetovnih razstavah prejela kar nekaj priznanj: 1937 zlato medaljo na razstavi v Parizu in leta 1939 bronasto v Berlinu.

Za izdelavo čipk uporabljajo tako laneno kot bombažno nit, bele ali bež barve. Motivi, ki se pojavljajo na lepoglavskih čipkah, segajo od preprostih geometrijskih vzorcev, prek rastlin in živali. Iz sveta flore so večkrat uporabljeni stilizirani cvetovi vrtnic, maka, tulipana, listi vrtnic, hrasta, bršljana, detelje, srobeta, listi s popki vrtnic. Iz sveta favne pa prevladujejo metulji, ptice, orli..

V novejšem času klekljanje in čipke ponovno pridobivajo na veljavi in lokalne oblasti spodbujajo in podpirajo to obrt, ne nazadnje se festival čipke od leta 1997 vse bolj uveljavlja v širšem evropskem in svetovnem prostoru.



»DEDIŠČINA ŽIVEGA SREBRA. ALMADÉN IN IDRIJA«

**vpisana na UNESCO Seznam
svetovne naravne in kulturne dediščine**

Ivana Leskovec, direktorica Mestnega muzeja Idrija

Nominacija »Dediščina živega srebra. Almaden in Idrija« (Slovenija, Španija) je uspela. Na zasedanju UNESCO Odbora za svetovno dediščino v St. Peterburgu je bila v soboto 30. 6. 2012 sprejeta odločitev, da se predlagana dediščina vpiše na seznam dediščine vsega človeštva. Ocenjeno je bilo, da nominirano območje izpolnjuje pogoj izjemne univerzalne vrednosti oz. celovitosti in avtentičnosti.

Utemeljitev temelji na dejstvu, da sta bila Almaden in Idrija dva največja, predvsem pa najpomembnejša svetovna rudnika za pridobivanje živega srebra, da sta bila zgodovinsko povezana, da sta oba v veliki meri ohranila raznoliko in edinstveno industrijsko in tehnično dediščino, povezano s pridobivanjem živega srebra in oba ustrezno predstavljata različne vidike »kulture živega srebra« tako v tehniškem, industrijskem in gospodarskem kot tudi v splošno kulturnem, urbanem, socialnem in ekološkem smislu. Idrija in Almaden sta v novem veku pomembno sooblikovala svetovno zgodovino. V teh dveh rudnikih pridobljeno živo srebro se je v južnoameriških rudnikih srebra in zlata od srede 16. stoletja uporabljalo v procesu amalgamacije za pridobivanje teh plemenitih kovin. Zlato in srebro se je kot kapital vračalo v Evropo in tukaj spodbujalo razvoj gospodarstva, znanosti in umetnosti oz. kulture nasploh.

Na Seznam vpisana dediščina v Idriji zajema dediščino rudnika in rudarjenja v najširšem pomenu te besede: živosrebrovo rudišče, podzemne rove in jaške, vhodne stavbe, skladišče živega srebra in žita, upravne stavbe, topilnico, stanovanjske hiše, šolske zgradbe, cerkve, poti po katerih se je živo srebro tovorilo v svet itd. Med vsem vsekakor na prvem mestu velja izpostaviti nekatere najbolj znane objekte: Antonijev rov – v muzej urejeno idrijsko podzemlje, grad Gewerkeneegg, rudniško upravno stavbo, danes domovanje Mestnega

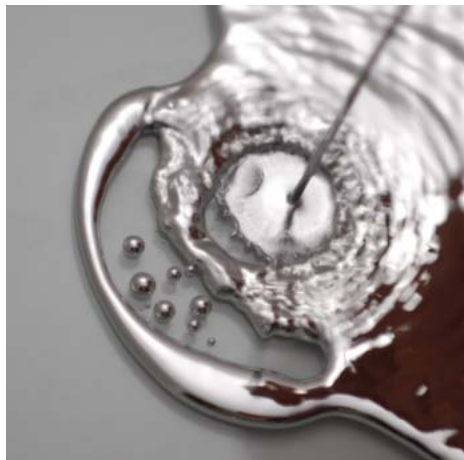


foto: Jani Peternelj

Živo srebro - Hg

muzeja Idrija – najboljšega evropskega muzeja industrijske in tehniške dediščine, jašek Frančiške z obnovljenimi rudniškimi stroji in napravami, idrijsko kamšt, topilnico, vodne zapornice klavže, rudniško žitno skladišče in rudniško gledališče, idrijsko rudarsko hišo... Z vpisom je bilo zaključeno skoraj šestletno intenzivno delo strokovnjakov, organiziranih v posebne delovne skupine, in številnih zunanjih sodelavcev.

Postopek nominacije je zahteven strokovni in zapleten komunikacijski proces. Začel se je z odločitvijo Občine Idrija decembra 2006, da kot vsebinska nosilka projekta na slovenski strani pristopi k pobudi, ki jo je prejela s strani slovenskega ministrstva za kulturo, da skupaj z zunanjimi partnerji, predvsem Španijo, kandidiramo za vpis dediščine, povezane z rudnikom živega srebra na Unescovo listo svetovne dediščine. Projekt nominacije je prešel različne organizacijske in vsebinske faze. Idrija je bila kot rudarsko mesto že od leta 1994 vpisana na UNESCO Poskusni seznam. V nadaljevanju pa je bil leta 2007 najprej pripravljen osnutek serijske nominacije v povezavi z medcelinsko potjo Camino Real, v kateri naj bi poleg Slovenije, Španije in Mehike sodeloval tudi Peru (Huancavelica), nato serijska nominacija tehnične dediščine živega srebra v povezavi s srebrom, v kateri so sodelovala rudarska mesta Almaden iz Španije, Idrija iz Slovenije in San Luis Potosi iz Mehike. Omenjena nominacija na zasedanjih UNESCO Odbora za svetovno dediščino v Sevilii leta 2009 in Brasilii leta 2010 ni prejela zadostne podpore za vpis, saj kriterijev izjemne univerzalne vrednosti niso izpolnjevali vsi sestavni deli. Največ težav je bilo pri predstavljanju in utemeljevanju industrijske dediščine rudnika srebra v San Luis Potosiju. Po izstopu mehiškega partnerja jeseni 2010 se je delo v okviru skupne nominacije nadaljevalo le še s špansko stranjo. Do novega leta 2011 je bila pripravljena ustrezna revizija nominacije, ki je dobila tudi nov naslov »Dediščina živega srebra. Almaden in Idrija«. Prvega februarja 2011 je bil UNESCO Centru za svetovno dediščino v Parizu predan nov dosje nominacije, ki v primerjavi s prejšnjimi v ospredje postavlja živo srebro – tehnološke in industrijske postopke, ki so vplivali na oblikovanje kultur, gospodarstev in družbenih sprememb. Dediščina dveh največjih svetovnih rudnikov živega srebra je vidna v vrsti materialnih dokazov, ravno tako je prisotna v specifičnih kulturnih izrazih, znanju in tradiciji, kar se je v Almadenu in Idriji ohranilo do danes. Pomemben vidik dediščine živega srebra predstavljajo tudi raziskovalne aktivnosti, ki so povezane z živim srebrom tudi po uveljavitvi popolne prepovedi uporabe te rude v državah EU in se osredotočajo na implementacijo konvencije o živem srebru in njenih strategij za zmanjšanje vplivov na okolje in zdravje ljudi.

Skladno s formalnim ciklusom nominacije, ki obsega najmanj 18 mesecev od

oddaje dosjeja, sta morali Španija in Slovenija na podlagi zahteve Mednarodnega sveta za spomenike in spomeniška območja (International Council of Monuments and Sites – ICOMOS) skupaj pripraviti še dodatne informacije in jih v obliki dodatnega dosjeja Unescu predati februarja 2012. ICOMOS, v vlogi posvetovalnega telesa UNESCO Odbora za svetovno dediščino, je na podlagi celotnega gradiva in evalvacije stanja na terenu pripravil strokovno in neodvisno poročilo, ki je vključevalo tudi priporočilo o vpisu nominiranega spomeniškega območja na Seznam svetovne dediščine. Ta dokument je podlaga za avtonomno odločitev Odbora, ki praviloma sledi strokovnemu priporočilu posvetovalnih teles, kar se je v našem primeru tudi uresničilo. Na svojem 36. zasedanju je UNESCO Odbor za svetovno dediščino soglasno sprejel odločitev, da se dediščina živega srebra Almadéna in Idrije vpiše na seznam svetovne dediščine. S tem je Idrija postala članica velike in prestižne svetovne družine. Dediščini, s katero razpolaga, so priznane občečloveške vrednote. Zavedajmo se tega in bodimo ponosni na to.



FD Idrija je to izjemno priznanje obeležilo s spominsko ovojnico št. 97, osebno poštno znamko in priložnostnim poštnim žigom. Celostno podobo filatelističnega obeležja je pripravil domačin Nande Rupnik.

FD IDRIJA PONOVO DOBILO PRIZNANJE **Občina Idrija – lepa in gostoljubna**

Franci Jereb

Že kar kako desetletje prečeše vsako leto občino Idrija županova komisija, da najde nove privlačne točke in dogajanja po naših krajih, ki bi bila vredna županovega priznanja v programu Občina Idrija – lepa in gostoljubna. Oko se jim ustavi na zelo različnih pridobitvah, ki pritegnejo pogled in/ali duha tako domačina kot turista in pomenijo kamenček med privlačnostmi naših dolin in bregov. To že nekaj let poteka v okviru vseslovenske akcije s podobnim imenom. Plakete za leto 2012 je župan slovesno podelil prve dni marca 2013 na idrijskem gradu.



foto: Robert Zabukovec

Med 14 nagrajenimi (slika spodaj) se je že drugič znašlo tudi naše Filatelistično društvo. Leta 2005 smo bili tudi deležni podobnega priznanja. Komisijo so tokrat pritegnila za splošno publiko nekoliko eksotična poštno filatelistična obeležja dogajanj v občini, ki jih društvo vsako leto pripravlja, razstave postavljene ob različnih priložnostih in redna stojnica z našimi materiali ob čipkarskem festivalu. Očitno smo bili še bolj opazni ob filatelističnem spremljanju velikega priznanja Idriji s strani UNESCA v preteklem letu.

Veseli smo bili lične plakete in županovega jeklenega stiska roke, ki nam dokazuje, da se ne trudimo zaman.

Hvala članom komisije, hvala županu in hvala Občini Idrija. Ni težko spremljati dogodkov v občini, kjer se stalno nekaj dogaja.



foto: Robert Zabukovec

VOJKO REJC DOBIL PRIZNANJE LOVRENC KOŠIR ZA ŽIVLJENJSKO DELO

Franci Jereb



Upravni odbor FD Idrija je marca 2012 predlagal Filatelistični zvezi Slovenije, da nagradi našega dolgoletnega gospodarja društva Vojka Rejca s priznanjem za življenjsko delo »Lovrenc Košir« za njegovo obilno in uspešno delo, s katerim že nad 30 let bistveno prispeva k našim dobrim rezultatom. Junija je priznanje res prejel, žal ne na skupščini FZS z ostalimi nagrajenci, ker je bil takrat na svojih ljubih grških otokih. Profesor dr. Peter Suhadolc, novo izvoljeni predsednik FZS, je v ta namen prišel posebej v Črni Vrh nad Idrijo na slovesno sejo Občinskega sveta Idrija ob sv. Ahaciju 2012 in priznanje pred polno dvorano predal v roke slavljencu.

Vojko Rejc, rojen 21. 01 1951, stanujoč v Spodnji Idriji, Meline 3, je član Filatelističnega društva od leta 1974. Takoj po vstopu v društvo je aktivno

sodeloval pri dejavnostih društva, kolikor je le mogel. Bil je mlad med »starimi mački«, pritegnil je z idejami in pripravljenostjo za delo. Tako je bil kmalu član odbora društva, po 12 letih članstva pa je prevzel najbolj zahtevno funkcijo v njem: leta 1985 je postal gospodar društva in to z navdušenjem, čeprav je videl koliko dela sta imela predhodnika na tem mestu. Ne njemu, še manj pa nam ni bilo nikoli žal, da se je tako odločil. Društvo je z njim pridobilo neumomega, razgledanega in vestnega operativca, o katerem niti prislovično pedantni filatelisti niso znali nikoli za hrbtom povedati žal besede. Dobili smo človeka, ki ob sporih z nasmehom združuje, dušo društva, ki neverbalno prenaša zbirateljsko vnemo na nas.

In kaj Vojko počne?

- Članom iz tedna v teden na rednih srečanjih zagotavlja in deli dogovorjen filatelistični material, vestno pripravljen, vodi natančne sezname opravljenega dela in poslovanja. Marsikomu je znamke odnesel tudi na delovno mesto ali domov. Vse naredi, da nam zaloge materiala ne bi blokirale financ.
- Razen delitve rednih izdaj znamk in FDCjev nacionalne pošte pomaga pripravljati in opremljati tudi naše društvene izdaje. To dela ne le za člane, ampak tudi za vrsto filatelistov iz sosednjih društev in iz tujine. Vzdržuje stike s širokim krogom filatelističnih prijateljev po Sloveniji. Preko te njegove mreže v Idriji redno prejemamo novosti iz filatelističnih društev vse Slovenije. Lahko vprašate, če ga v kakem društvu ne poznajo.
- Pri naših društvenih izdajah vsestransko tvorno sodeluje. Njegove fotografije so že bile osnova naših izdaj, njegove prispevke objavljamo v Filatelistu. Res je gospodar. Določa optimalne naklade in ekonomsko smiselne postopke. Ko nas ob načrtovanju zanese, nas z argumenti postavlja na trdna tla. Ob delovnih nesporazumih njegov nasmeh zgladi zadrege.
- Na društvenih filatelističnih razstavah zadnjih let je komaj kdaj manjkal njegov prispevek tematske filatelije. O temah moram pri njem govoriti v množini, saj ima že filatelističnih veliko: čipke in njih izdelava, sukanci, volna in tekstil, rudarstvo, minerali in fosili, hrana od pridobivanja do postrežbe (s poudarkom na žitaricah in vinu). Pa nikakor ne zdrži le ob filateliji, numizmatiki in kartofiliji. Kamnine in fosili so njegova ljubezen. Pa fotografsko katalogiziranje cvetja, pa še zgubil bi se med naštevanjem. Je zbiralec po duši, ki svojo »okužbo« z žarom prenaša na nas ostale.
- Dvakrat letno pa ga kak teden ni zaradi Lošinja in grških otokov, kjer zajema zdravje. Privoščimo mu, a takrat so srečanja krajša, saj manjka osnovne dejavnosti.

Iskrene čestitke, Vojko!

FILATELISTIČNA OBELEŽJA FD IDRIJA (10)

Ljubo Ukmar

V Filatelistu št. 24 smo objavili pregled priložnostnih poštних žigov in spominskih filatelističnih obeležij FD Idrija za leti 2009 in 2010.

V preteklih dveh letih 2011-12 smo pripravili dvanajst spominskih obeležij. Leta 2011 tri, leto pozneje pa kar devet, kar je v enem letu največ doslej. Obeležja so bila dokaj raznovrstna: sedem priložnostnih ovitkov (OP) in pet maximum kartic (MK). Uporabili smo osem priložnostnih poštних žigov (PPŽ) in en ilustriran poštni žig (IPŽ). Osem spominskih obeležij je bilo opremljeno z novimi osebnimi znamkami (OZ). Štiri MK pa so bile opremljene s priložnostnimi poštними znamkami (rastline Botaničnega vrta Ljubljana), ki jih je izdala Pošta Slovenije. Ker je bil žig prvega dne v uporabi v Ljubljani, je idrijsko društvo pripravilo še PPŽ Slovenske botanične Atene.

Obeležja so oblikovali štirje stari znanci: Nande Rupnik pet, Dado Andder in Franci Jereb po dve ter Rafael Terpin eno obeležje.

FD Idrija objavlja spomska obeležja tudi na spletni FD Idrija. Posamezne izdaje in preglednico vseh spominskih filatelističnih obeležij od prve leta 1965 do zadnje najdete na povezavi http://fd-idrija.icra.si/obelezja_podmeni.html

Priložnostni poštni žigi in informacije o priložnostnih spominskih izdajah v letih 2011 - 12 so nanizane v nadaljevanju tega prispevka.

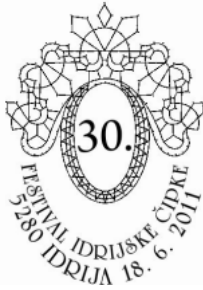
Pomen oznak:

OP - ovitek priložnostni
MK - maksimum kartica

OZ - osebna znamka
PPŽ - priložnostni poštni žig
IPŽ - ilustrirani poštni žig



Datum izdaje: **26. 3. 2011**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **500. obletnica idrijskega potresa**
Izvedba: **OP (št. 86) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Franci Jereb (OP)**
Nande Rupnik (OZ)
Naklada: **200 OP / 440 OZ**



Datum izdaje: **18. 6. 2011**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **30. festival idrijske čipke**
Izvedba: **OP (št. 87) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **200 OP / 360 OZ**



Datum izdaje: **22. 6. 2011**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Idrija alpsko mesto leta 2011**
Izvedba: **OP (št. 88) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **110 OP / 1.320 OZ**



Datum izdaje: **30. 3. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Slovenske botanične Atene**
Izvedba: **štiri MK (št. 89-92) + PPŽ**
Oblikovanje: **Rafael Terpin**
Naklada: **4 x 200 MK**



Datum izdaje: **16. 6. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **31. festival idrijske čipke**
Izvedba: **OP (št. 93) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Dado Andder**
Naklada: **200 OP / 400 OZ**



Datum izdaje: **22. 6. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Zlati kamen občini Idrija**
Izvedba: **OP (št. 94) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Dado Andder**
Naklada: **120 OP / 500 OZ**



Datum izdaje: **22. 9. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **DEKD – izkušnja dediščine**
Izvedba: **MK (št. 95) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **350 MK / 540 OZ**



Datum izdaje: **8. 12. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Pobratenje Idrije in Lepoglave**
Izvedba: **OP (št. 96) + OZ + PPŽ**
Oblikovanje: **Franci Jereb**
Naklada: **230 OP / 480 OZ**



Datum izdaje: **12. 12. 2012**
Pošta: **5280 Idrija**
Naslov izdaje: **Dediščina živega srebra
na seznamu UNESCA**
Izvedba: **OP (št. 97) + OZ + IPŽ**
Oblikovanje: **Nande Rupnik**
Naklada: **110 OP / 300 OZ**

FILAPOŠTA TRETJIČ

Nikolaj Jereb, Franci Jereb (teksti ob slikah)

Taborniška deželica s kočo na Pšenku je idealen kraj za druženje z naravo in prijatelji. Tu je Filatelistično društvo Idrija 29. septembra 2012 pripravilo tretje srečanje članov s poštними uslužbenkami in uslužbenci. Le-teh je prišlo komaj za vzorec. Idrijsko pošto so zastopali tradiciji zvesti upravnica Sonja, Irma in Sandro, čast Spodnje Idrije sta rešila Beno in Žonta. Cerkljanke so to leto prvič manjkale, iz Črnega Vrha itak nikdar ne pridejo, v Godoviču pa so verjetno zadnji dve leti brez pošte. V goste smo povabili še prijatelje Društva zbiralcev iz Ajdovščine. Prišli so Breclj Aleš, Čibej Joško in Dilena Arnaldo.

Idrijska četa znamkarjev je bila številčnejša: predsednik Franci Jereb, Ivi Ferjančič, Lado Štravs z ženo Veroniko, Ljubo Ukmar, Lučo Franzini, Marko Šubic, Metod Močnik, Niko Jereb, Peter Lapajne in Vojko Rejc.

Nebo je potočilo nekaj solz nad tistimi, ki niso prišle, a telo je razveseljeval zapeljiv vonj. Božo je nad kotličem z golažem izgovarjal še zadnje besede čaranja in mešal z na koncu sploščeno čarovniško palčko. Ko smo posedli in se lotili jela, smo bili nekaj časa tiho, nato v en glas: »Božo je skuhal božanski golaž! Repete, prosim!« Pa ni ostalo le pri golažu. Veronika in Lado sta na žaru obračala vratovino in piščančjo perjad brez perja. Nekaj časa je bilo uživanje vseh teh dobrot glavna športna panoga. Lokostrelstvo je odpadlo, lok so na prejšnjem pikniku nalomile amazonske poštarice. K sreči je Vojko imel v avtu balin ploščice (le česa nima v njem?). Zagreto bližanje k balinčku je imele edini namen pospešiti prebavo, saj sta Veronika in Lado znova in znova nalagala na krožnike vabljivo zapečene skušnjave.

Tekmovanje in druge pikniške dejavnosti je prekinil obisk naše članice, poštarice Jožice z možem in njunim dojenčkom, ki je bil po doslej znanih podatkih najmlajši udeleženec našega srečanja.

Čeprav smo mislili, da vse ure prehitevajo, tako hitro je čas mineval, je nastopajoča tema primorala peš ekipo Pošte Slovenija na steze proti domu. Ostali smo nekaj brkljali naokrog, Veronika in Lado pa se nista mogla odreči pospravljanju. Malo smo še posedeli z gospodarjem taborniške kočice Zvonetom, nato pa z osebnimi prevozniki v Idrijo.

Za naslednji piknik načrtujemo na Pšenku izpostavljeno poštno okence, kjer bodo dežurale predstavnice Cerknega, Godoviča in Črnega Vrha. Postopek je že v teku!



Niko razmišlja, ali bi ga dal v smjakov golaž, ali bo boljši iz kozarca.

Božotu pa smo filatelisti priznali najboljši golaž že ko ga je nekdo na uradnem tekmovanju par mesecev prej prehitel po levi.



Pogled Jereba, ne, sokola.

Namen: cenzura slik.

»Resda imam rad poštar'ce, a to pa kar zbriši«



Vojko, najbolj zaposlen odbornik, najresnejši kadar se ne smeje.



Lučo, kot portret zadovoljnega filatelista.

V ozadju zakonca Štravs z rutinsko usklajenostjo pripravljata grill za dopolnilne mesnine k Božotovemu golažu.



A' bo dovolj perutničk in vratovine? Zakonca Štravs: »Ravno prav bo zapečeno!«



Ljubo: »Božo a bu hmal skuhan ta golaš? Mmm se mi ži cedije sline.«



Je upravnica Sonja tako zdelana od klanca ? Ali pa morda strogo kara predsednikovo nesmiselno listanje kataloga ? Kako ga lahko zanima knjiga ob takim obilju zrelih plodov poleg sebe?



Sonji se počasi vedri obraz po napornem vzponu, ko odmisli razočaranje ob nerazumljivih filatelističnih reakcijah.



Gostje izpod Čavna.



Glavna faza težk ega dela.

V ospredju vedno prijazni Metod, častni zastopnik sosednje občine naših dolin.



Potopljen v vrsti mljaskajočih Peter miže hrusta;
»Mmm, tako je dobro, da moram kar oči zapreti od
užitka.«



Po »težkem delu« so nekateri počivali, drugi pa vneto »balinčkali«.

Naše zbirke pripovedujejo **TURISTIČNI MOTIVI**

Voj Korejc

Nekaj malega o jugoslovanskih frankovnih znamkah. V obdobju od junija 1971 do decembra 1989, torej polnih osemnajst let in pol, je PTT Jugoslavije izdajala frankovne znamke na temo turistični motivi. Zajemajoč čas, ko je bila Slovenija še del Jugoslavije, je tako pošta izdala vsaj 232 različnih znamk (Vir: Z. Šafar, Katalog SFK Beograd, 2012).

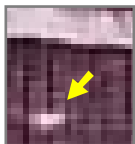
Sliši se veliko, toda motivi niso bili tako raznoliki. Vzrok za veliko število frankovnih znamk tiči predvsem v večkratnem tiskanju istih motivov na različnih vrstah papirja (kredast, navaden, bel ali rumenkast, s fosforjem ali brez). Število variant poveča še različno zobčanje ($13\frac{1}{4}$, $13\frac{1}{4}:12\frac{1}{2}$, nezobčane), kakor tudi več vrst lepila (svetleče, polsvetleče, mat, progasto mat). Naj omenim, da obstajata znamki Bohinja in Ohrida v sedmih variantah, rekorder pa je verjetno znamka Vršca z dvanajstimi.

Poleg vseh omenjenih znamk obstajajo še tako imenovani »sladkorčki« - posebnosti in napake, ki niso prav pogoste, še manj pa lahko dosegljive. K obogatitvi take zbirke so pripomogle predvsem prijateljske vezi, pravočasne informacije in seveda lastna radovednost.



13. 10. 1971
Herceg-Novi, 1,25 din.

»Ggoreča streha« ali
»polomljeni strešniki«
(92. znamka v poli stotih).



13. 11. 1972
Logarska dolina, 0,60 din.

»Lina« na steni hiše.



15. 8. 1976
Budva, 0,25 din.



»Y« namesto »V«
v besedi Jugoslavija
(89. znamka v poli).



20. 8. 1976
Bihać, 1,50 din.

Zamaknjeno zobčanje.



15. 9. 1976
Ohrid, 1,00 din.



Poškodovan »U«
v besedi Jugoslavija.



24. 11. 1976
Rijeka, 0,75 din.



»Spuščena roleta«
(100. znamka v poli).



17. 7. 1978

Ohrid, 2,00 din pretisk na 1,00.

- a) »2,C0«, mat lepilo, temnozelena.
- b) »2,U0«, mat lepilo, temnozelena.
- c) »2,Ŋ0«, 22. znamka, »S,00«, (23. znamka v poli).
- d) »200«, brez vejice v nominali, (95. znamka v poli, progasto mat lepilo).



17. 6. 1980

Gradačac, 0,10 din.

- a) Poškodovan »T« v PTT (2. znamka v poli).
- b) »Skala« pod gradom (5. znamka v poli).



15.10. 1980
Rijeka, pretisk 5,00 na 0,75 din.
Zamaknjen pretisk.



9. 3. 1981
Kragujevac, 2,50 din.
Poškodovan »J«
v besedi Jugoslavija.



15. 11. 1982
Škofja Loka, 3 din.
a) »Leteči krožniki«
(1. znamka v poli) .
b) Oblak – levo od zvonika.



15. 11. 1982
Počitelj, 4 din.
Desno navpično nezobčana znamka.



12. 1. 1983
Vršac, pretisk 1,00 na 3,50 din.
Poškodovana »0«.



9. 7. 1984
Maribor, 38 din.
»Lina« na strehi
zraven dimnika
(3. znamka v poli).



6. 10. 1984
Kikinda, 6 din.
a) Zamaknjeno zobčanje.
b) Pomanjkanje barve.



17. 12. 1984
Herceg-Novi, pretisk 2 na 8,80 din.
a) Odebeljena »A« v besedi Jugoslavija.
b) Lisa na stolpu.



4. 12. 1985

Maribor, pretisk 70 na 38 din.

- a) Lisa med številoma 7 in 0 (1. znamka v poli).
- b) »Lina« na strehi zraven dimnika (3. znamka).



18. 12. 1985

Kruševo, pretisk 2 na 0,05 din.

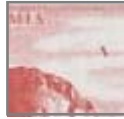
- a) Spuščena »D« pri oznaki vrednosti (1. znamka v poli).
- b) Packe pretiska.



25. 12. 1985

Budva, pretisk 1 na 0,25 din.

- »Y« namesto »V«
- v besedi Jugoslavija
- (89. znamka v poli).



25. 12. 1985
 Omiš, pretisk 3 na 0,35 din.
 »Lisa« na nebu.
 (100. znamka v poli).

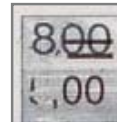


25. 12. 1985
 Travnik, pretisk 4 na 5,60 din.

- a) Packa na črki »S« v besedi Jugoslavija, siva lisa na desni strani znamke.
- b) Poškodovana »4« v pretisku.



25. 12. 1985
 Ohrid, pretisk 50 na 16,50 din
 Zamaknjen pretisk



6. 4. 1986
 Dubrovnik, pretisk 5 na 8 din.
 Poškodovana »5« v pretisku (2. znamka v poli).

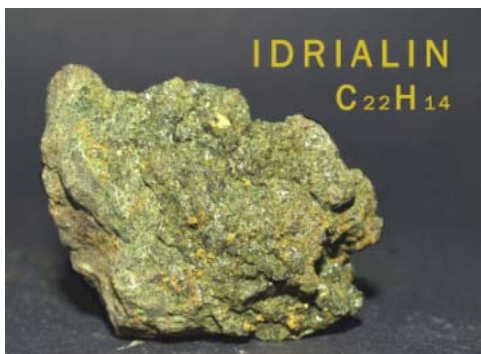
Naše zbirke pripovedujejo PA TAKO LEPO SE JE ZAČELO

Voj Korejc

Pošta Slovenije je že leta 1993 uvrstila na seznam izdajanja poštnih znamk tudi temo minerali in fosili Slovenije. Prvih nekaj let so bili upodabljeni samo fosili, kasneje v istem letu mineral in fosil, nato pa izmenjuje eno leto mineral, naslednje leto fosil. Znamke so bile dokaj dopadljive, predvsem pa so bili prikazani minerali in fosili - posebnosti in redkosti slovenskih nahajališč.

Čeprav je Društvo prijateljev mineralov in fosilov Tržič celo ustanovilo komisijo, ki je izdelala dolgoročni program izdajanja poštnih znamk s to tematiko, se iznenada po letu 2007, ko je bil kot zadnji predstavljen aragonitni ježek iz Ravenske jame nad Cerknim, niso več pojavljale v sklopu vsakoletnega tiskanja slovenskih znamk. Škoda! Mineralno in fosilno bogastvo Slovenije v zakladnici naravne dediščine še vedno skriva primerke, vredne obelodanjenja.

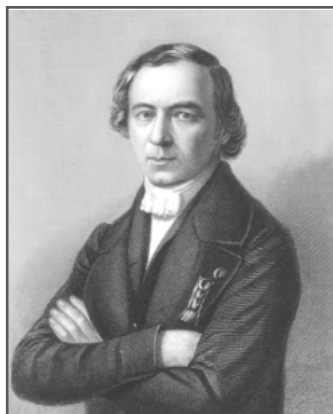
Z odločitvijo Pošte Slovenije, da na trgu ponudi možnost tiskanja osebnih poštnih znamk, pa čeprav je kvaliteta tiska bolj podobna nalepkam, kot zares praviim znamkam, se je odprla možnost, da bi vsaj nekatere spregledane posebnosti idrijskega rudišča vendarle zagledale luč sveta. Odločitev kateri mineral izbrati kot prvega, je bila dokaj preprosta. Idrialin!



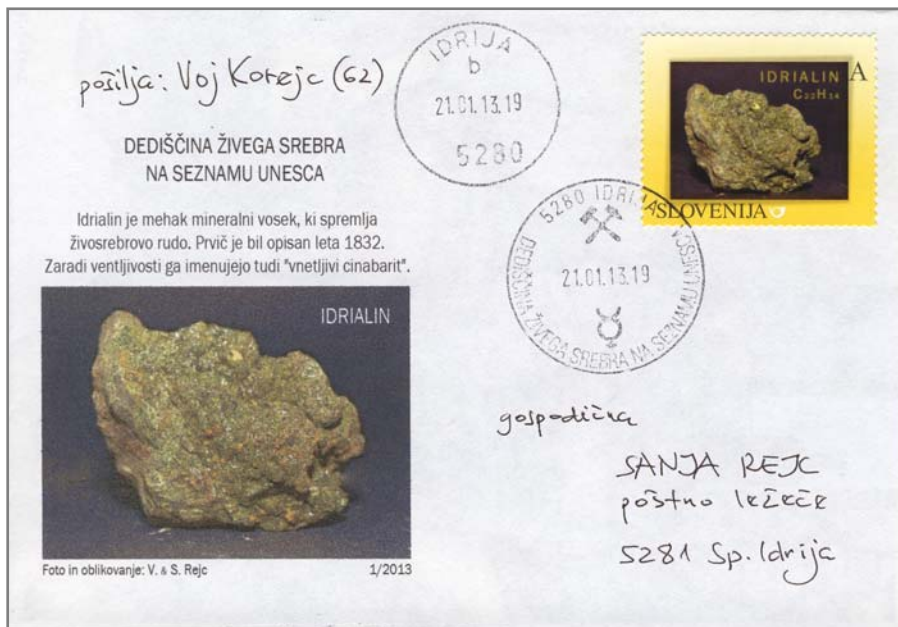
Idrialin (nemško, špansko) ali idrialit (angleško, italijansko) je zelo redek mineral organskega izvora s kemijsko formulo $C_{22}H_{14}$. Običajno je zelenkasto rumene do svetlo rjave barve z modrikasto fluorescenco. Zaradi vnetljivosti ga imenujejo tudi »vnetljivi cinabarit«. Pojavlja se pomešan s kremenom, piritom, sadro, realgarjem ali metacinabaritom, v idrijskem rudniku s cinabaritom.

Razen v Idriji so mineral našli v Merniku in Červenici na Slovaškem, v vasi Olenovo v Ukrajini, v Provansaskih Alpah in na več nahajališčih v Kaliforniji: Culver-Baer Mine v Little Sulfure Creeku, New Idria, Knoxville, pa tudi v Skaggs Springsu, kjer se pojavlja skupaj z opalom. Do leta 2009 je bilo poznanih samo enajst nahajališč.

Primerek idrialina z njegovega tipskega nahajališča v Idriji je prvič opisal slo-
viti francoski kemik Jean Baptiste Dumas (1800 – 1884) leta 1832, ko je pos-
tal tudi član Francoske akademije znanosti, nekaj let pozneje pa še član presti-
žne Švedske kraljeve akademije. Idrialin, prikazan na osebni znamki in na
kuverti, velikosti 5x4x3 cm, je iz moje zbirke mineralov. Znamko in vinjeto
sem oblikoval skupaj s hčerko Sanjo.



Francoski kemik Jean Baptiste
Dumas (1800 – 1884).



ZBIRANJE ZNAMK

LAHKO PRIPELJE CELO V PODZEMLJE

Niko Jereb

Pred par leti smo želeli urediti pregl ednico, kjer bi bilo razvidno, kaj kdo na področju filatelije zbira. Seznam bi objavili v našem glasilu Filatelist. Zamisel je imela zgolj praktičen cilj: pomagati drug drugemu pri zbiranju. Nemalokrat se zgodi, da naletiš na material, ki bi koga v društvu zanimal. In če tega ne veš, ostane prilika neizkoriščena. Pa se je ob tem predlogu začelo besedovanje o zaščiti zaupnih podatkov in ne vem o čem še. Zamisel ni bila sprejeta. Smo pa v naše glasilo uvedli rubriko Naše zbirke pripovedujejo, začeni s št. 23, leta 2010. Tako smo prišli do zanimivih prispevkov, ki dajejo tudi vpogled v interesna področja avtorjev.

Teh nekaj besed le za splošen uvod. Zbiranje znamk odpira vrata v nešteta tematska področja. Zgodi se celo, da ožji filatelistični interes dobi celo vzporednico v zbiranju predmetov, ki jih znamke prikazujejo. Seveda so možnosti zelo omejene.

Dolgo je tega, kar sva z društvem kolegom in prijateljem Vojkom Rejcem začela graditi vsak svojo zbirko Minerali, fosili in rudarstvo na poštah znamkah in drugih vrednotnicah. Vseskozi dobro sodelujeva in si pomagava pri iskanju filatelističnih materialov. Potem se je naenkrat zgodilo tisto, kar sem že nakazal. Zbiranju znamk z motivi mineralov se je pridružilo še zbiranje mineralov! Dejala sva si: «Če zbirava minerale na znamkah, zakaj ne bi še pravih! Vsaj iz idrijskega rudnika bi lahko imela primerek cinabarita.» In tako sva z znanci in poznavalci obiskovala nahajališča mineralov po Sloveniji, se učila in bogatila zbirke. Tudi idrijsko podzemlje sva v spremstvu nadzornikov in z vsemi varnostnimi ukrepi kar velikokrat obiskala. Ne toliko zaradi nekaj primerkov mineralov idrijske Jame, temveč zaradi geoloških in zgodovinskih zanimivosti, ki jih je idrijski rudnik ponujal. Sedaj, ko je zasut in delno poplavljen, z veseljem ogledujeva imenitne fotografije vlaknastih kristalov epsomita s četrtega obzorja, ali pa njegovih enkratnih kapniških tvorb s šestega obzorja, pa fotografijo kapelice tam na sedmem obzorju, pa zazidan vdor vode, pa čudovite tvorbe gob na leseni oplati jaška, po katerem sva se po lestvah spuščala iz Antonijevega rova v globine, pa še in še. Kaj, če ne bi zbirala znamk z minerali? Bi vseeno spoznala naš rudnik? Dvomim. Morda bi zbirala planinsko floro in se preganjala po pašnikih Nanosa. Tudi v redu. A rože cvetijo vsako leto. Tudi idrijski rudnik je živel 500 let. Sedaj je njegovo živosrebrovo kraljestvo za nas izgubljeno. Poštne znamke pa so »krive«, da sva ga vsaj nekaj malega tudi midva spoznala!



Kapniki epsomita v idrijskem rudniku.

FILATELIJA KOT MOTIVACIJA ZA PRIDOBIVANJE NOVIH ZNANJ V VRTCU

Gordana Žagar, vzgojiteljica Vrtec Litija

V mesecu marcu sem se s prijateljki iz Idrije srečala na kavi. Pa ne kar tako. Dobili smo se na že tradicionalnem zbirateljskem sejmu Collecta. Ob tej priložnosti sem se s filatelisti iz Idrije, predvsem z Nikolajem in Ljubom, zapletla v pogovor, kako že najmlajše pritegniti v svet filatelije.

Vesela sem bila, da je beseda nanesla na ta pogovor. Po poklicu sem vzgojiteljica in vedno znova iščem nove izzive. Otrokom posredujem tudi del znanja, ki ga pridobim z lastnim interesom in veseljem po odkrivanju nečesa novega. Otroci v predšolskem obdobju so zelo radovedni in željni raziskovanja, zato jim želim omogočiti nekaj več, kjer lahko odkrivajo in raziskujejo z lastno aktivnostjo. Z velikim žarom v očeh in s čarobno škatlo v roki sem v njih vzbudila željo po spoznavanju neznanega. Naredila sem načrt, kako potešiti njihovo radovednost ter jim hkrati omogočiti, da bi bili v pridobivanju novih znanj in izkušenj tudi sami čim bolj aktivni.

Projekt »Filatelija v vrtcu« sem predstavila staršem, ki so ga z navdušenjem sprejeli in ga podprli. Po našem pogovoru so otroci v naslednjih dneh prinesli mape, v katere so zelo hitro začeli vlagati prve razglednice. Veliko le-teh so starši potegnili iz že pozabljenih predalov in vsaka izmed njih je pripovedovala svojo zgodbo. Uspelo mi je, da so otroci postali motivirani za poglobljeno odkrivanje filatelije preko igre. Že v nekaj dneh so se naučili pravilno nalepiti znamko, njihove risbice so na kuvertah postale natančne in vsako novo stvar so sprejeli z veliko mero odgovornosti in spoštovanja. Osebne filatelistične mape se z vsakim dnem polnijo z različnimi zbirkami znamk, s priložnostnimi žigi, razglednicami, kuvertami itd. Ob moji pomoči in lastnim oblikovanjem so jih razvrstili po sklopih. Obiskali smo pošto v Litiji, kjer so poštni uslužbenci prijazno sprejeli pošiljke, ki so jih otroci sami napisali. To je bilo prijetno presenečenje za starše in velika pohvala ter spodbuda za otroke. Spoznali so, da se s pošto prenašajo sporočila. V decembrskem času so narisali risbice za Božička in se domislili zgodbice, za kar jih je Božiček tudi nagradil z darilcem.

Celotna dejavnost štiriindvajsetim otrokom predstavlja močno motivacijo za vse dejavnosti programa, ki ga izvajam v vrtcu, obenem pa jim omogoča, da živijo svoje sanje v svetu domišljije. Z velikim veseljem opazujem otroke kako uživajo, ko listajo svojo zbirko s spoštovanjem in ponosom do lastnega truda. Ob vseh teh dejavnostih so se veliko naučili. Otroci znajo prepoznati

tudi interese svojih prijateljev. Med njimi se krepi komunikacija in kvalitetnejša igra.

To, da ob vsem tem uživajo, so svobodni in kreativni, poplača ves trud, ki ga ob tem vlagam. Tako kot so različne veje zbirateljstva, so si tudi otroci med seboj različni, a družijo nas skupne poti, ki so vedno prave na poti do cilja. Strnila sem le nekaj utrinkov iz našega vrtca v Litiji, v katerem poskrbimo za novosti, hkrati pa za strokovno rast. Kljub temu, da letos otroci odhajajo v šolo, sem prepričana, da bodo odnesli s seboj neprecenljivo zbirko, ki jo bodo še večkrat pogledali in jo dopolnili.

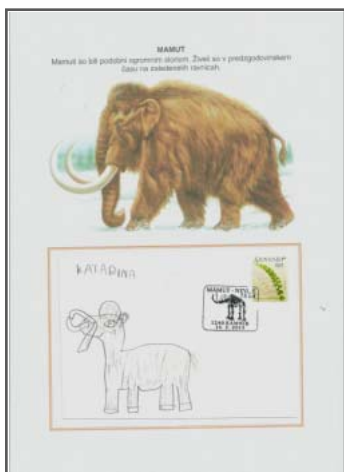


foto: Gordana Žagar



foto: Gordana Žagar

FILATELISTIČNA KARIKATURA

Silvester Bajc



ZAPISANO OSTANE

Ocenjevanje aktivnosti filatelističnih društev

Nikolaj Jereb

Filatelistično društvo Idrija se v zadnjem obdobju ni udeležilo ocenjevanja aktivnosti društev, ki ga vodi komisija pri Filatelistični zvezi Slovenije. UO idrijskega društva je ocenil, da je Pravilnik o ocenjevanju aktivnosti društev – menda sta celo dva, zastarel in nedosleden. Med posameznimi aktivnostmi tudi ni pravega razmerja v točkah glede na zahtevnost.

Tega se je zavedalo kar nekaj društev. Pobudnik za spremembe je društvom poslal Osnutek novega pravilnika, do katerega smo bili dokaj kritični. V marcu 2013 smo pobudniku poslali pisne pripombe, ki zadevajo tako prevrednotenje nekaterih akcij, kot uvedbo ocenjevanja novih - izdajanje osebnih poštih znamk itd.

V starem Pravilniku kot v novem predlogu je tudi točkovanje krožne zamenjave. FZS se je ogradila od krožne zamenjave, češ, da ni pod njenim okriljem. Gledano s te strani je tudi ocenjevanje sodelovanja v krožni zamenjavi sporno.

Filatelistična zveza Slovenije želi, da bi bilo čim več društev vključeno v tovrstno tekmovanje, zato smo v predlogu sprememb pripomnili, da naj se ocenjuje take aktivnosti, za katere imajo društva vsaj podobne možnosti. Saj se ocenjuje pridnost oziroma prizadevnost društev, mar ne?!

Dediščina živega srebra z Unescove liste na priložnostno poštno znamko!

Nikolaj Jereb

Dediščina živega srebra rudarskih mest Almadena iz Španije in naše Idrije, je bila z odločitvijo Odbora Unesca dne 30. 6. 2012 v ruskem Sankt Peterburgu, uvrščena na prestižni Seznam svetovne dediščine.

Filatelistično društvo Idrija je Pošti Slovenija, Področje trženja, ob koncu februarja 2013 poslalo predlog, da vpis naše Dediščine živega srebra na Seznam Unesca zaznamuje s priložnostno poštno znamko. Hkrati je predlagalo, da bi španska in slovenska pošta pristopili k skupnemu projektu obeležitve vpisa dediščine Almadena in Idrije. Idrijski župan je tak predlog podprl in Pošti Slovenija podal pisno priporočilo.

Sredi aprila 2013 je Almaden obiskala delegacija iz Idrije. Ob tej priliki je našo zamisel tudi predstavila ter dala pobratenemu mestu pobudo za poštno znamko. FD Idrija je pripravilo tudi nekaj napotil za skupno poštno obeležje.

Jubilej PB Franja

Nikolaj Jereb

Partizanska bolnica Franja praznuje v letu 2013 jubilej, 70. obletnico ustanovitve. FD Idrija in Mestni muzej Idrija skupaj načrtujeta obeležitev tega dogodka. Postavila sta ga v september 2013, v čas Dnevov evropske kulture dediščine.

Projekt je zahteven tudi po stroškovni plati, zato je FD Idrija že sredi marca 2013 vložilo pisno prošnjo na Občino Idrija in Občino Cerklje za finančno pomoč.

Listnica

Ljubo Ukmar

Na enem od sestankov upravnega odbora FD Idrija je Silvester Bajc prisotnim veselo razlagal, da je dobil listnico. Ali misliš denarnico ga je vprašal eden. Silvi pa se je kot po navadi smehljaj in malo muzal, zatem pa odgovoril: »Ali res ne veš, kakšno listnico sem mislil? To je vendar dopisnica, ki so jo na začetku v slovenščini imenovali listnica.«

Na internetu se najde skoraj vse informacije – tam je zapisano, da je prvo dopisnico, ki je bila v rabi na naših tleh, imenovana »Korrespondenz-Karte«, izdala dunajska pošta leta 1869. V slovenskem prevodu so jo sprva imenovali listnica. Ta naziv se ni najbolj oprijel, zato so listnico leta 1873 preimenovali v dopisnico.

Dragoceno listnico iz leta 1875 z žigom Idrije (slika) je Silvi kupil na eni od slovenskih aukcij.



V spomin

RAJKO SIMONIČ (28.7.1948 – 8.7.2012)

Peter Lapajne



V človeški naravi je zasidrana želja po večnosti, zato nikoli zares ne poskušaš razmišljati o smrti. In ravno ta te doleti nenadoma, nepričakovano. Kar naenkrat, sredi julija, tik pred svojim 64. letom, nas je zapustil in tiho odšel prijatelj, zvesti tabornik in filatelist Rajko Simonič. Imel je izredno težko mladost, starša sta mu umrla, ko ju je najbolj potreboval. Zanj sta do njegove prve zaposlitve skrbela brat in sestra. Delal je pri Rudniku živega srebra in IMP, nato pa se je zaradi bolezni invalidsko upokojil in odmaknjeno živel med nami. Ne glede na njegov, včasih zelo temperamenten nas-

top, je imel izreden čut in odnos do krivic, ki so se tudi njemu često dogajale. Ni vse tako lepo kot je videti in ni vse tako slabo kot se sliši, pa čeprav se občuti...

Naš prijatelj Rajko Simonič je bil poleg tabornika zadnja leta predvsem filatelist. Kot mnoge otroke in kasneje mladostnike, ga je zbirateljstvo znamk pritegnilo zaradi njegovega zanimanja za zgodovino in našo bližnjo in daljno okolico. Kot vsi mladostniki, ki so stopili na pot zbirateljstva zaradi zanimanja za neznano, je tudi on na začetku skupaj z bratom zbiral vse, kar je bilo dosegljivo. Predvsem žigosane znamke, ker so bile nežigosane v njegovem začetku še nedosegljive. Kasneje ko se je vključil v Filatelistično društvo Idrija, pa je začel zbirati predvsem jugoslovanske znamke in z ustanovitvijo naše nove države težko pričakovane slovenske znamke. Rajko se je poleg tega lotil zbiranja znamk z oznako WWF (zaščita živalskih vrst), ki predstavljajo specifikko današnjega in polpreteklega časa. K temu zbiranju je pristopil z vso energijo in zbral večino izdanih kompletov. Več nas je bilo, ki smo mu tudi pomagali.

Potem pa je nenadoma prišel čas slovesa, ki mi ga je rahlo nakazal kakšen mesec pred odhodom. Upam, da bodo njegove zbirke našle zanesljivega in enako vztrajnega naslednika.

Rajko, obdržali te bomo v lepem spominu.

V spomin

LEOPOLD KOGOJ (1.10.1927–7.11.2012)

Janez Kavčič



Zaslužnega člana FD Idrija gospoda Leopolda Kogoja žal ni več med nami. Za vedno se je poslovil kmalu po dopolnjenem 85. letu svojega življenja, potem ko so ga vse pogosteje pestile težave z zdravjem. Leta njegovega popotovanja (kot bi dejal pisatelj F. S. Finžgar), njegove mnogotere dejavnosti in zlasti zvestobo filateliji smo predstavili že v Filatelistu št. 24 (3. april 2011), saj je bil spoštovani Polde do takrat kar 60 let (!) član našega društva.

Gostoljubna gospa Mici, njegova razumevajoča življenjska družica vse od leta 1951, ve povedati, da »Polde ni bil prav nič siten«, čeprav je zadnja leta stopnjevano bolehal. Tu in tam si je preudarno privoščil kozarček vina in se zadovoljno sprostil, kadar ga je sin Srečko malo popeljal naokrog – seveda prednostno na naša nedeljska društvena srečanja! Prav tako mu je enkrat ali dvakrat na leto zaigralo srce, ko je obiskal svoje rodno domovanje v Gorenjem Lokovcu nad Čepovanom. Vsakokrat je dalj časa posedel pred hišo, ki je prazna že 15 let in obujal mladostne spomine.

Gospod Polde je osmisлил in bogatil svoje življenje v skladu z biblijsko modrostjo, po kateri človek ne živi samo od kruha. Ob planinstvu, strelstvu in udejevanju v mnogih društvih je nedvomno najbolj užival v »prostranem kraljestvu filatelije«, kot se je nekoč sam izrazil. Soproga Mici pripoveduje, da se je ure in ure ukvarjal z znamkami, če je le imel čas, sicer pa si ga je kar vzel podnevi ali ponoči. Kot bi slutil, da se mu čas izteka, se je zbirkam stopnjevano posvečal prav pred dokončno ločitvijo od njih. Vse albume, fascikle, liste, komplete in drugo gradivo je natančno pregledal, po potrebi preurejal in dopolnjeval ter ustrezno dokumentiral. Za njim je ostala zgledna, predvsem pa spoštovanja vredna in skrbnega negovanja potrebna filatelistična zapuščina...

Z velikodušnim dovoljenjem pokojnikove soproge Mici si je možno približe ogledati zavidljivo bogastvo znamk v razsežni omari. Na policah so sistematično razporejeni celoviti tematski kompleti, kakih 120 po številu. Vidno izsto-

pajo naslednji vsebinski sklopi: Jugoslavija (DFJ, FLRJ, SFRJ), Slovenija, Avstrija, Italija, Nemčija, DDR, Berlin, OZN, Europa CEPT, Češkoslovaška ter še dodatno umetnost, flora, favna, šport, varstvo narave, ladje, letala, lokomotive, kočije in še marsikaj. Omembe vredne so tudi kolekcije dopisnic, esejev, voščilnic, blokov, kornetov, maximum kart, kuvert prvega dne in izdaj FD Idrija. Kot temeljit in razgledan zbiralec se je gospod Polde seveda opremljal z ustreznimi katalogi in filatelističnimi publikacijami.

Pričujočemu spominskemu zapisu je dodana portretna »planinska« fotografija, ki jo je posnel Poldetov sin Srečko 4. septembra 2000 na Črnem vrhu nad Cerknim. Takrat se je zbrala družina, ko je gospa Mici praznovala 70. rojstni dan. Družinski oče in filatelist gospod Polde Kogoj pa je bil slej ko prej navezan tudi na planinski svet.

V kroniki našega društva mu ostaja trajno rezervirano častno mesto.

foto: Ljubo Ukmar



Leopold Kogoj prejema listino častnega člana ob 60. obletnici FD Idrija (4.12.2009)

V spomin

JANEZ PIRC (30.7.1913 – 12.2.2013)

Franci Jereb



Dne 12. 2. 2013 nas je zapustil naš častni član, stoletnik Janko Pirc iz Idrije. Bil je med prvimi filatelisti, ki so pomagali graditi in utrjevati Filatelistično društvo Idrija, kmalu po ustanovitvi leta 1949.

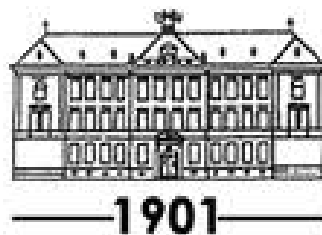
Rojen je bil 30. 7. 1913 v Idriji še pod avstrijskim cesarjem. Kot mlad fant je, po že italijanskih šolah, sodeloval pri takratnih mestnih javnih delih. Odslužil je vojaške obveznosti v Rimu. Po vrnitvi domov se je zaposlil kot ekonom v »Nebesih«, enoti Krščanskega konzumnega društva, in kasneje kot poklicni cerkovnik idrijske župnije. Leta 1940 si je osnoval družino, pa je, zaradi vojne, spet moral kralja služiti po italijanskih in grških krajih. Po kapitulaciji Italije se je vmil v cerkveno službo, od tam po koncu vojne na idrijski Mestni ljudski odbor in kasneje na rudnik. Sposobnosti so ga iz jame pripeljale k odgovornejšim delom na upravi rudnika. V tem času je njegova družina narasla na 7 članov. Kljub temu je našel čas tudi za filatelijo. Leta 1964 je po smrti Antona Trevena postal naš društveni poverjenik za krožno zamenjavo za kar nekaj let. Zbiral je domače, avstrijske in vatikanske znamke. V članstvu ga zasledimo še do 1970 leta, ko se je upokojil. Ob 60-letnici našega društva, leta 2009, smo ga počastili s častnim članstvom v FD Idrija. Tudi njegov starejši sin je ob njem podedoval ljubezen do znamk.

Njegovi trije sinovi in hčeri so vsi doštudirali z znanjem dosegli bel kruh: nekateri po celi Evropi, drugi spet doma od Tolmina do Idrije.

Imel pa je ata Janko poleg svoje žene Mici zadnjih 70 let še eno veliko ljubezen, ki se ji je po upokojitvi ves predal: vrtnarjenje. Bogatilo mu je srce, pa tudi družinski ekonomiji je zelo prav prišlo. Še 98 let star je obiskoval, nadziral, plel in občudoval svoje »kmetijstvo« na Smukovem griču. Do zadnjega dneva življenja je številnim težavam navkljub ohranil povsem bistre misli in bil prijeten in moder sogovornik obiskovalcem.

Iz Lucijine vežice smo ga 15. 2. 2013 tudi filatelisti pospremili k večnemu počitku, le par mesecev pred njegovim stotim rojstnim dnevom.

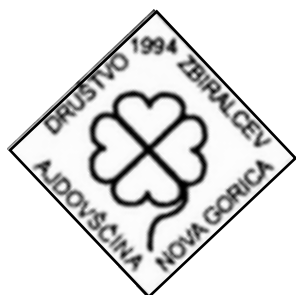
Nekaterim od nas je bil pravi ata Janko.



XXX
MESTNI MUZEJ IDRİJA
MUZEJ ZA IDRİJSKO IN CERKLJANSKO



Idrijsko -
Cerkljanska
razvojna
agencija
d.o.o. Idrija



Jskd



Župan podeljuje priznanje
za dolgoletno promocijo
idrijske dediščine
Filatelističnemu društvu Idrija

